

การดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตการศึกษา ๘

นายสุจิน บุตรทีสุวรรณ

007562

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

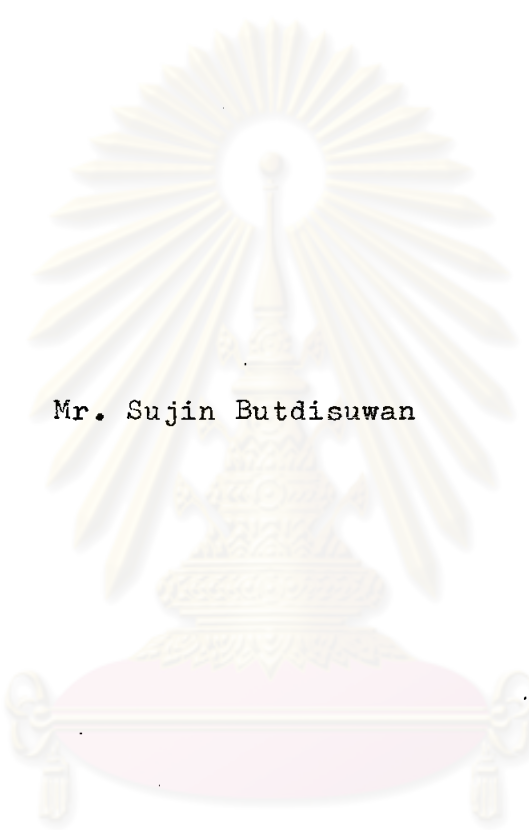
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๕

ISBN 974-561-533-1

THE OPERATION OF REFERENCE BOOKS IN THE SECONDARY SCHOOL
LIBRARIES, EDUCATIONAL REGION 9

Mr. Sujin Butdisuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

ISBN 974-561-533-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๘

โดย

นายสุจิน บุตรศรีสุวรรณ

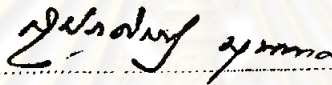
ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน

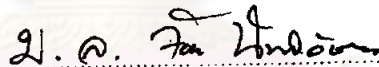
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

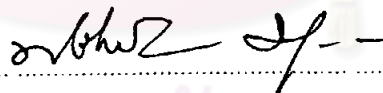
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประทีฐ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.จ.จ้อย นันทิวชรินทร์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน)

กรรมการ

(นางจุฑามาศ สุวรรณโครธ)

กรรมการ

(นายสุระเกษ ดาวยักษ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๕

ชื่อนิสิต

นายสุจิน บุตรศรีสุวรรณ

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน

ภาควิชาการ

บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา

๒๕๒๕

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๕ ในค่านองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงได้แก่ จำนวน ประเภท อายุของหนังสืออ้างอิง งบประมาณ และบรรณารักษ์ในฐานะผู้ดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียน

ในการดำเนินการวิจัยใช้แบบสอบถามพร้อมด้วยรายชื่อหนังสืออ้างอิงจำนวน ๓๓ ชุด ส่งไปยังบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๕ ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมด ใ้ได้รับแบบสอบถามคืน ๒๗ ชุด คิดเป็น ร้อยละ ๘๑.๘๒ ข้อมูลต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์หาค่า ร้อยละ และค่าไคสแคว์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ แล้วเสนอข้อมูลในรูปตารางและความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

๑. จำนวนหนังสืออ้างอิงมีความสัมพันธ์กับขนาดของโรงเรียนและจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .๐๑
๒. จำนวนหนังสืออ้างอิงมีความสัมพันธ์กับงบประมาณที่ห้องสมุดใ้ได้รับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .๐๑
๓. เนื้อหาของหนังสืออ้างอิงมีความสัมพันธ์กับโปรแกรมการเรียนในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .๐๑

๔. มีห้องสมุดโรงเรียนบางแห่งเท่านั้นที่มีจำนวนหนังสืออ้างอิง ร้อยละ ๕๐ ของจำนวนรายชื่อที่ให้

๕. วุฒิ ประสบการณ์ และสถานภาพของบรรณารักษ์ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๘ อย่าง มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .๐๑

ขอเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

๑. ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการบริหารโรงเรียนควรสนับสนุนโดยการให้งบประมาณห้องสมุดเพิ่มขึ้น เพื่อบรรณารักษ์ได้จัดหาหนังสืออ้างอิงเพิ่มขึ้นและครบทุกประเภท

๒. บรรณารักษ์ควรร่วมมือในการสอนการให้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนแก่ผู้ใช้ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถให้หนังสืออ้างอิงให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

๓. ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด เช่น อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง ศึกษาในเทศก์เกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน หรือสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยควรได้จัดทำเครื่องช่วยเลือกหนังสือที่เหมาะสมสำหรับห้องสมุดโรงเรียน

๔. บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนควรร่วมมือกันคัดเลือกและประเมินหนังสืออ้างอิงที่จำเป็นและเหมาะสมต่อผู้ใช้ในห้องสมุดในท้องถิ่น

๕. บรรณารักษ์ควรร่วมมือในการตรวจสอบอายุของหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดให้ทันสมัยอยู่เสมอ และควรจัดหาหนังสืออ้างอิงให้สอดคล้องกับโปรแกรมการเรียนในโรงเรียน

๖. บรรณารักษ์ควรพยายามกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงหนังสืออ้างอิงที่มากที่สุด

๗. บรรณารักษ์ควรร่วมมือวางแผนร่วมกันอย่างใกล้ชิดในการประเมินผลและให้ทรัพยากรเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงร่วมกัน เพื่อห้องสมุดขนาดเล็กสามารถเพิ่มจำนวนหนังสืออ้างอิงให้มากขึ้นและสามารถให้บริการได้ดี

Thesis Title The Operation of Reference Books in the
Secondary School Libraries, Educational
Region 9.

Name Mr. Sujin Butdisuwan

Thesis Advisor Associate Professor Chaweeluk Boonyakanjana
Ph.D.

Department Library Science

Academic Year 1982

ABSTRACT

The main purpose of this thesis was to study the operation of reference books in the secondary school libraries, educational region 9, concerning affected elements such as the numbers, types and ages of reference books; the budget allotted; and librarians who managed the collection. It is hoped that this thesis would help as guidelines for librarians to improve their works on reference management in their school libraries.

The surveyed questionnaires, including the list of reference titles, were mailed to 33 secondary school librarians representing the whole population in the educational region 9. Twenty-seven Completed (81.82%) questionnaires were returned to the resercher. The data were analyzed in percentage and through the use of Chi-Square (χ^2) for relationship testing.

Results

1. The number of reference books in school libraries were related to the size of school and users.
2. The number of reference books in the school libraries were related to the budget the libraries received.
3. The content of reference books was related to the learning programmes in schools.
4. Only few school libraries owned approximately **half** of the titles included in the recommending list prepared.
5. The librarians' qualification, experiences and status had no effects on the effectiveness of the operation of reference books in the secondary school libraries of the educational region 9.

Recommendations

1. The administrators and school administrative committee should provide more budget allocation in order that the school librarians can increase their number of reference books of all kinds.
2. The school librarians should teach the use of reference books in the libraries to the users so they can use reference books more efficiently.
3. Reference books buying aids should be prepared by those who concerned, such as teachers who teach reference courses in library schools, the library supervisor group of the Ministry of Education or the Thai Library Association, to help rural school librarians in their acquisition of reference tools.

4. School librarians should co-operate in the selecting and evaluating procedures in order to acquire the best possible reference titles suitable to local needs.

5. Librarians should always review their reference collection to make sure that they are up-to-date and related to the learning programmes in schools.

6. Librarians should in every way provide for better users accessibility to the collection.

7. Librarians should plan for closer cooperation in their plans on reference books evaluation and resources-sharing. Thus, small school libraries will be able to expand their collections and better their services.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้
คำแนะนำตลอดจนแก้ไขอย่างละเอียดทุกขั้นตอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาวดี
สืบสนธิ ที่ได้กรุณาแนะนำและช่วยปรับปรุงหัวข้อวิทยานิพนธ์ อาจารย์ สุรเดช
ถาวรพิทักษ์ อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และอาจารย์ ชุนทอง
ศรีประจาง อาจารย์โรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ที่ได้
แนะนำในเรื่องสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต
การศึกษา ๕ ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัย ตลอดจน
ผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ที่ได้ทำให้การทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้
ด้วยดี.

สุจิน บุตรศรีสุวรรณ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ๗

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ๘

กิตติกรรมประกาศ ๗

รายการตารางประกอบ ๘

บทที่

๑. บทนำ ๑

ที่มาของปัญหา ๑

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๔

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ๗

สมมุติฐานของการวิจัย ๗

ขอบเขตของการวิจัย ๘

วิธีดำเนินการวิจัย ๘

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ๙

ข้อตกลงเบื้องต้น ๙

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย ๙

ข้อจำกัดของการวิจัย ๑๑

๒. หนังสืออ้างอิงสำหรับห้องสมุดโรงเรียน ๑๒

ความหมายของหนังสืออ้างอิง ๑๒

ลักษณะทั่ว ๆ ไปของหนังสืออ้างอิง ๑๔

ความสำคัญของหนังสืออ้างอิง ๑๗

ประเภทของหนังสืออ้างอิง ๑๗

ส่วนต่าง ๆ ที่ควรรู้จักในหนังสืออ้างอิง ๒๒

รายละเอียดเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงประเภทต่าง ๆ	๒๔
- พจนานุกรม	๒๔
- สารานุกรม	๓๕
- หนังสือรายปี	๔๖
- นามานุกรม	๔๙
- อักษรานุกรมชีวประวัติ	๕๒
- หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์	๕๔
- หนังสือคู่มือ	๕๘
- สิ่งพิมพ์รัฐบาล	๕๙
- หนังสือบรรณานุกรม	๖๓
- หนังสือครุฑและสาระสังเขป	๖๖
การเลือกหนังสืออ้างอิงสำหรับห้องสมุดโรงเรียน	๖๘
- คู่มือเลือกซื้อหนังสืออ้างอิงของต่างประเทศ	๗๒
- คู่มือเลือกซื้อหนังสืออ้างอิงของไทย	๗๖
๓. วิธีการดำเนินการวิจัย	๗๘
วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล	๗๘
ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษา	๗๘
การสร้างแบบสอบถาม	๘๐
การรวบรวมแบบสอบถาม	๘๑
การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๑
๔. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๔
๕. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๒๒

บรรณานุกรม	๑๓๒
ภาคผนวก ก.	๑๓๙
ภาคผนวก ข.	๑๕๙
ภาคผนวก ค.	๑๖๖
ประวัติผู้เขียน	๑๖๘

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

หน้า

ตารางที่

๑.	จำนวนโรงเรียนที่ทำการศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียน	๔๕
๒.	การเปิดโปรแกรมการเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา	
	กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๕	๔๖
๓.	จำนวนห้องเรียนที่เปิดสอนโปรแกรมต่าง ๆ ในโรงเรียน	
	มัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๕ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	
	และมัธยมศึกษาตอนปลาย	๔๘
๔.	จำนวนบรรณารักษ์จำแนกตามวุฒิ	๔๙
๕.	จำนวนบรรณารักษ์จำแนกตามอายุการทำงาน	๕๐
๖.	จำนวนบรรณารักษ์จำแนกตามการอบรมงานด้านห้องสมุดเพิ่มเติม	๕๑
๗.	จำนวนชั่วโมงการทำงานในห้องสมุด/สัปดาห์ของบรรณารักษ์	๕๑
๘.	จำนวนชั่วโมงปฏิบัติการสอนของบรรณารักษ์ นอกเหนือจาก	
	การทำงานห้องสมุดใน ๑ สัปดาห์	๕๒
๙.	แหล่งที่มาของรายได้ห้องสมุดโรงเรียน	๕๓
๑๐.	งบประมาณของห้องสมุดระหว่างปีการศึกษา ๒๕๒๒ - ๒๕๒๔	๕๔
๑๑.	การแบ่งงบประมาณในการจัดซื้อหนังสืออ้างอิงในห้องสมุด	
	โรงเรียน	๕๖
๑๒.	การจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสืออ้างอิงของห้องสมุดที่	
	แยกเฉพาะ	๕๗
๑๓.	จำนวนหนังสืออ้างอิงที่ห้องสมุดมี	๕๘
๑๔.	จำนวนหนังสืออ้างอิงจำแนกตามภาษาและช่วงจำนวนหนังสือ	
	อ้างอิง	๕๙

๑๕. ประเภทและจำนวนหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน	๑๐๐
๑๖. จำนวนรายชื่อหนังสืออ้างอิงที่ควรมีในห้องสมุดโรงเรียนจำแนกตามประเภทหนังสืออ้างอิง	๑๐๑
๑๗. รายชื่อหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดมี ๑๕ อันดับแรกจากจำนวนที่ให้ทั้งหมด จำนวน ๑๒๖ รายชื่อ	๑๐๒
๑๘. จำนวนรายชื่อหนังสืออ้างอิงที่ควรมีในห้องสมุดเปรียบเทียบกับจำนวนรายชื่อหนังสืออ้างอิงที่มีในห้องสมุดโรงเรียนแต่ละแห่ง	๑๐๓
๑๙. จำนวนรายชื่อหนังสืออ้างอิงที่มีในห้องสมุดจำแนกตามปีที่พิมพ์	๑๐๕
๒๐. หลักการพิจารณาจัดหนังสือเข้าไว้เป็นหนังสืออ้างอิง	๑๐๖
๒๑. หลักเกณฑ์ที่บรรณารักษ์ใช้เลือกซื้อหนังสืออ้างอิง	๑๐๗
๒๒. การดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงเพื่อใช้ประโยชน์	๑๐๘
๒๓. จำนวนหนังสืออ้างอิงจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและจำนวนผู้ใช้	๑๑๐
๒๔. การกระจายและการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนหนังสืออ้างอิงกับขนาดของโรงเรียนและจำนวนผู้ใช้	๑๑๑
๒๕. จำนวนหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนจำแนกตามงบประมาณห้องสมุดที่ได้รับ	๑๑๒
๒๖. การกระจายและการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนหนังสืออ้างอิงกับงบประมาณที่ห้องสมุดได้รับ	๑๑๓
๒๗. จำนวนห้องสมุดที่จัดหนังสืออ้างอิง เน้นตามโปรแกรมการเรียน	๑๑๔
๒๘. การกระจายและการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาหนังสืออ้างอิงกับโปรแกรมการเรียนที่เปิดสอนในโรงเรียน	๑๑๕

ตารางที่

หน้า

๒๘. ประสิทธิภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงของ บรรณารักษ์จำแนกตามวุฒิ	๑๑๖
๓๐. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิกับประสิทธิภาพการ ดำเนินงานของบรรณารักษ์	๑๑๖
๓๑. ประสิทธิภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงของ บรรณารักษ์ จำแนกตามอายุการทำงาน (ประสพการณ์)	๑๑๗
๓๒. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุการทำงานกับประสิทธิภาพ การดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงของบรรณารักษ์	๑๑๘
๓๓. ประสิทธิภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงของบรรณารักษ์ จำแนกตามสถานภาพ	๑๑๘
๓๔. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของบรรณารักษ์กับ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน	๑๑๘
๓๕. ปัญหาและความต้องการปรับปรุงการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสือ อ้างอิง	๑๒๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย